

Doktorandi pod děravou střechou

Na české univerzitě se od doktoranda za stipendium kolem 7000 měsíčně, které obvykle nestačí na normální vyžití a odpovídá přibližně třetině nástupního platu, čeká, že bude nejen studovat, ale také učit a především bádát. Poslední návrhy z dílny ČSSD se snaží doktorandům »ulevit« a přišly s nápadem regulací počtu vyučovacích hodin doktorandů. Z původně pouhé novinové zprávy se již začíná vařit v parlamentu zákon. Kdyby však k navrhované regulaci shora došlo a nic jiného se v systému nezměnilo, začnou si doktorandi hledat více práce mimo školu. Již nyní mnozí doktorandi při studiu bokem pracují a vedoucí disertačních prací zase od »doktorského bádání« příliš neočekávají. Kvalita disertací tím trpí.

Bádání bez kontroly

Nedostatky mnohých českých doktorských programů jsou hlubší. Veškeré snahy o **reformy** nebudou úspěšné, pokud se nezaměří na kvalitu samotných programů. V českých podmínkách někdy vedou doktorandy lidé, kteří nemají žádné mezinárodně uznávané vědecké výsledky (minimálně u ekonomických oborů je to statisticky doložitelný jev). Navíc na řadě škol jsou doktorandi pouze další »duše«, které přinesou peníze od státu, a toho zase nezajímá, jaký mají investované peníze efekt a kolik doktorandů bere stipendium jako přilepšení příjmu a po pár letech odcházejí bez jakéhokoli výsledku. Pokud má doktorská práce přinést něco originálního a vědecky užitečného, musí mít autor kvalitního vedoucího. Pokud však profesor nebo docent nemá na kontě žádnou vědeckou publikaci, jeho studenti to mají těžké dvojnásob. To souvisí i s možností absolventa se uplatnit na trhu práce (například na zahraničních univerzitách) a s motivací celé studium dokončit. Titul PhD z českých doktorských programů přestává sloužit jako správný »signál« kvality pro potenciální zaměstnavatele.

Motivovat ke kvalitě

Navíc, o kvalitu českých doktorských programů se nikdo nestará. Přehledy o tom, zda disertace (nebo její části) byla publikována v nějakém vědeckém časopise, se na centrální úrovni nevedou, natož aby se od toho odvíjelo financování doktorských programů.

Je zřejmé, že financování by mělo být zaměřeno pouze na kvalitu doktorských prací a nikoliv na počet studentů, jak je tomu dnes. Posílala by se motivace škol, aby se více věnovaly doktorandům a více investovaly do kvalitních zahraničních učitelů a vědců (nebo za nimi alespoň doktorandy posílaly).

České univerzity by měly, stejně jako ty zahraniční, považovat absolventy s doktorátem za výkladní skříň kvality. Pro stát zase má význam dávat peníze na studium doktorandů jen na ty školy, kde je výzkum skutečně na mezinárodní úrovni, a ne tam, kde je pouze nejvíce profesorů, docentů nebo studentů, kteří však nemusí automaticky znamenat kvalitu.

***

O autorech: Jan Mysliveček, Filip Pertold, Autoři studují doktorský program akreditovaný v USA na CERGE-EI, společném pracovišti UK a Akademie věd